

Kicsit könnyebb volt Budapestről beszélni erről. Valami olyasmit mondtam, hogy ha a magyar és a román válogatott játszik, akkor teljesen összezavarodok, nem biztos, hogy tudom kinek kell drukkolni. És mivel a foci annyira amúgy sem érdekel, előreláthatólag azoknak fogok szurkolni, akik szimpatikusabbak éppen aznap este.

A másik, hogy ugye, mint mindenki, azon keresztül határozza meg a gyökereit, hogy hol született.

Na de a hol az mi?

Mert az országhatárok politikaiak és történelmiek. És elég idegen érzés lenne, hogy valami mukik, akik rövidtávú politikai stratégiájukba dolgoznak bele, határozzák meg arra a 2-4 (reméljük nem több) mandátum idejére, hogy én most magyar vagyok-e vagy nem. És el tudom képzelni, hogy az is idegen érzés, hogy **ezelőtt száz évvel valami más mukik** éppen jó helyen mukiztak és a saját okaikkal meg céljaikkal együtt, de újrászerveztek egy csomó mindent és – úgymond – újra

eldöntötték, hogy én most akkor magyar vagyok-e vagy nem

.

Én kétféle viszonyulást véltem felfedezni az ismerőseim körében.

Lehetünk egyrészt ilyen nosztalgiamagyarok.

Akik az idő tengelyét meghajlítva, mint valami rezervátumból, a saját buborékjukból szentül hiszik, hogy őrájuk rákényszerítettek valamit, amihez nekik semmi közük. De ebbe a rákényszerítettség-tudatba nevelték őket bele.

Még mielőtt bármilyen más impulzus érné, ő kérlek, máris dühös a világra, máris valamivel szembe helyezi magát, valamivel, ami ezelőtt egy évszázaddal történt, valamivel szembe, **amit nem ismer, és nem is ért, de ő azzal nagyon nem ért egyet**, meggyilkolnak benne minden kíváncsiságot, minden érdeklődést, mert amivel szembeáll, az – ugye – őt nem érdekli, attól ő elzárkózik.

A nosztalgiamagyar, mint Bovaryné, az erkélyről révedezik egy múltba, amit ő soha meg nem élt, és vágyakozik vissza oda, ahol ő soha nem is volt.

És van a másik: az élőmagyar.

Akinek a buletinje román, aki az iskolában tanul románul, aki tudja, hogy Erdélyben nincsnek többen a magyarok – mindegy, hogy miért, de nincsenek, és ő ezt tudja. Aki nem egy illúzió után vágyakozva gyűlölködik minden nap, hanem **aki kiváltsággént tudja megélni a két-három-többszínűséget**.

Aki nem válik valami érzelmialapú politikai kampányban eszközzé.

Aki valahogy nagyban és egyszerűbben gondolkodik. Aki felkészül arra, hogy lehet az ükunokáinak már nem lesz fontos, hogy magyar-e vagy nem, és berendezkedik valami univerzálisabbra.

Az idejéből kitelik arra is, hogy románul (angolul, németül, mandarinul, oroszul) megtanuljon, mert kíváncsi, és ha vannak román szomszédai, akkor nem valami összeesküvéselméletet vél felfedezni a valóságban, ami az ő nemzeti identitásának a felszámolásáról szól. Szóval az *élőmagyar*

,

nem valamivel szembe határozza meg magát

, nem redukálja magát arra, hogy ő nemromán vagy nem-akármi.

Mostanában azt mondják, hogy szégyen magyarnak lenni, hogy kicsit ciki, hogy úgy manipulálják ezt a pármillió embert, mint valami birkákat: kicsi kereszténység, kicsi gyűlölködés és készen is van a jó kampány.

Mostanában azt látom, hogy felvásárolnak minden sajtóorgánumot, hogy a mukik kisebb mukijai mindenhol ott vannak, és azt hirdetik, hogy magyarnak lenni Erdélyben is ugyanolyan lesz, mint Magyarországon.

De én például nem akarok magyarországi magyar lenni.

Akkor milyen sajtót olvassak majd, ami mentes lesz az ottani kormánypropagandától? A románt? Dehát én erdélyi magyar vagyok, nem? Az nem román. Vagy igen? Akkor most jobb híján, a fejem fölött eldöntik maguk között a mukik, hogy én román vagyok-e vagy magyarországi magyar? Ki ad többet? Kinek ér többet a szavazatom, az adóm, kinek a milliójához tartozzak?

Mostanában engem nem érdekel, hogy a Bovarynek mit akarnak.

Mostanában kijárok tüntetni annak az országnak a demokráciájáért, ami kiállította a születési bizonyítványom, annak az országnak a demokráciájáért, aki eladja a hargitai erdőket zéró felelősséget vállalva a következményekért, **annak az országnak a demokráciájáért**, ahol a gyerekeimet akarom felnevelni, ahol szeretnék meghalni.

Mostanában azon gondolkodom, hogy **a lassan száz éve tartó egészséges kisebbségi nacionalizmusunk mire vezetett**, hogy vajon végig azon dolgoztunk-e, hogy az érzelmeinket kielégítsük, és hogy a többségi nacionalisták elismerjenek, befogadjanak, elárasszanak pénzzel?

Mert, ha igen, akkor az semmi értékelmutatással nem kellett járjon, csak jó helyen jó mukikkal való ebédeléssel és nyalizással. **Ennyit érne vajon a szabadságunk?** Hogy jobb azoknak eladni a szabadságunkat, akik legalább a mi nyelvünket beszélik? De van bármi egyéb közük hozzánk?

Tele vagyok kérdésekkel, **mert lehetetlen lesz szabad sajtónak dolgozni és szabad, független sajtót olvasni** . Mi legyen most? Ennyi? Egy pármillió forintért eladtuk az erdélyi magyarságunkból fakadó összetett identitásunkat? Ezt jelenti magyarnak lenni? Ennyi?